

VOIMAUTTAVAN VUOROVAIKUTUKSEN ASKELMAT

KUVAUS

1 VIIHTYY ITSEKSEEN

Tässä vaiheessa lapsi tai aikuinen ei vielä tunnista kumppaninsa sosiaalisia aloitteita. Hän ei vastaa tervehdykseen eikä tule houkuttelemallakaan kontaktiin vaan jatkaa itseään kiinnostavan asian tekemistä, vaikka toinen lähestyy häntä. Mikäli hänen toiminnassaan näkyy jokin muutos, se ei liity millään lailla kumppanin läsnäoloon tai tekemiseen.

Tyypillisiä merkkejä: Ei reagoi millään tavalla kumppanin lähestymiseen tai sosiaalisiin eleisiin.

2 KIINNOSTUU OHIMENEVÄSTI

Lapsi tai aikuinen on tässä vaiheessa tietoinen kumppanistaan ja mahdollisuudesta sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Hän katsoo nopeasti kohti tai vilkaisee silmäkulmastaan. Vaikka katse on yleensä helpoin huomata, on hyvä muistaa, että hän voi viestiä myös muun aistikanavan kautta. Etenkin silloin, jos näköaistissa on ongelmia. Olemuksessa tapahtuvat muutokset, kuten pään kallistaminen tai kääntäminen, kurottautuminen tai kumppania kohti nojautuminen voivat olla merkkejä siitä, että henkilö on hetkellisesti ja tarkoituksellisesti tietoinen kumppanistaan.

Tyypillisiä merkkejä: Ohimenevä katse tai muu hetkellinen olemuksessa tapahtuva muutos, joka kohdistuu kumppaniin.

3 OSOITTA HUOMAAVANSA TOISEN

Lapsi tai aikuinen osoittaa selvästi, mutta lyhytkestoisesti olevansa kiinnostunut kumppanistaan ja yhdessäolosta. Lämmin katsekontakti ja siihen liittyvä hymy, kurkottaminen kohti, kädestä kiinni pitäminen, esineen tarjoaminen, pyytävä ele tai kumppanin lähelle siirtyminen ovat selkeitä merkkejä tästä. Ratkaisevaa on, että henkilön reaktio liittyy kumppanin lähellä oloon. Lyhytkestoisuudella tarkoitetaan tässä vaiheessa joko yksittäistä tai alle kolmen sekunnin kestoista tarkkaavuuden kohdistamista tai vastausta. Jos kiinnostus kestää yli kolme sekuntia, on kyse seuraavan vaiheen taidosta.

Tyypillisiä merkkejä: Huomio säilyy vuorovaikutuksessa 1-3 sekuntia tai sosiaalinen tilanne herättää yksittäisen fyysisen / tunnepohjaisen reaktion.

4 VUOROTTELEE OMILLA EHDOLLAAN

Lapsen tai aikuisen huomio / kiinnostus pysyy sosiaalisessa toiminnassa yli 3 sekunnin ajan. Lisäksi vuorovaikutus sisältää usein useita perättäisiä vuoroja, kun edellisessä vaiheessa (3) vuorovaikutustilanne herätti vain yksittäisiä, lyhytkestoisia reaktioita. Katsekontakti, hymy, kurkottaminen kohti, kädestä kiinni pitäminen, esineen tarjoaminen, pyytävä ele tai kumppanin lähelle tuleminen ovat edelleen tyypillisiä tapoja toimia. Useista perättäisistä vuoroista huolimatta hän päättää vuorovaikutuksen sisällön eikä vielä rakenna sitä yhdessä kumppaninsa kanssa.

Tyypillisiä merkkejä: Huomio säilyy vuorovaikutuksessa yli 3 sekuntia, useita perättäisiä fyysisiä / tunnepohjaisia vuoroja, yksisuuntaisuus, hän päättää vuorovaikutuksen sisällöstä.

5 OSALLISTUU VASTAVUOROISESTI

Lapsi tai aikuinen vuorottelee ja antaa toisenkin osallistua tasavertaisesti vuorovaikutukseen ja sen sisällön rakentamiseen. Vuorovaikutuksessa on siirrytty yksisuuntaisuudesta vastavuoroisuuteen. Vastavuoroisuuden merkkejä ovat kumppaniin suuntautuminen ja vuoron antaminen hänelle. Lisäksi lapsi tai aikuinen odottaa kumppaninsa vastausta ja ennakoii hänen toimintaansa.

Vuorottelua voi kuvata dialogiksi, koska se muistuttaa tavallista keskustelua, joka sisältää sekä kysymyksiä että vastauksia. Tällaisessa keskustelussa molemmat osallistujat kuuntelevat ja antavat tilaa toistensa kysymyksille ja muille aloitteille sekä muokkaavat niiden perusteella omien vuorojensa sisältöjä.

Vuorovaikutus on jatkuvaa (flow) – aika ja paikka menettävät merkityksensä, kun molemmat uppoutuvat ”keskusteluun” ja yhteiseen tekemiseen.

Tyypillisiä merkkejä: Vuorottelu, kaksisuuntaisuus, flow, yhteispeli, dialogi

6 PALAA VUOROVAIKUTUKSEEN

Lapsi tai aikuinen aloittaa tauon jälkeen uudelleen vastavuoroisen, yhdessä rakentuvan vuorovaikutuksen. Tässä vaiheessa hän on selvästi suuntautunut kaksisuuntaiseen vuorovaikutukseen, pystyy keskeyttämään tilanteen ja palaamaan keskeytyksen jälkeen takaisin jo yhdessä aloitettuun vuorotteluun. Vuorovaikutushetken syntymiseen tarvitaan yhä kumppanin rohkaisua.

Tyypillisiä merkkejä: Käynnistää vastavuoroisen vuorovaikutuksen uudelleen

7 ALOITTAÄ VUOROVAIKUTUKSEN

Lapsi tai aikuinen aloittaa vastavuoroisen vuorovaikutuksen täysin itsenäisesti, ilman kumppanin tekemää ensimmäistä aloitetta. Erityistä tälle vaiheelle on se, että kumppanin ei enää tarvitse käynnistää vuorovaikutusta tulella lähelle ja osoittamalla halua yhteiseen tekemiseen vaan henkilö itse kykenee lähestymään ja aloittamaan yhdessäolon.

On tärkeää muistaa, että pelkästään esim. ruuan tai jonkin asian tai tekemisen pyytäminen ei ole vuorovaikutuksen itsenäistä aloittamista. Se on yksisuuntaista toimintaa, josta puuttuu vastavuoroisuus, yhdessäolosta nauttiminen ja vuorovaikutukseen sitoutuminen.

Tyypillisiä merkkejä: Aloittaa itsenäisesti vuorovaikutuksen, kumppanin ei tarvitse houkutella häntä yhdessäoloon.